

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ЯК ПОЛІТОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

Згідно з Г. Алмондом і Д. Пауеллом, спільним для всіх визначень терміна «політична система» є асоціація її з фізичним примусом у суспільстві, яке конституційоване законодавчо. Розвиваючи ці ідеї, Д. Істон писав про авторитарний розподіл цінностей, Р. Даль – про владу, управління й авторитет. Ці визначення передбачають законне право на санкції стосовно тих, хто не виконує «правил гри», встановлених у суспільстві.

Структура політичної системи будь-якого суспільства включає в себе державу та її органи, політичні партії, суспільні організації та рухи, інші об'єднання громадян у поєднанні з нормативно-правовою основою й політичною ідеологією. Отже, політична система є субсистемою (елементом) суспільної системи. Остання створює основу для існування політичної системи, визначає спосіб її формування та функціонування. Саме вона визначає основні характеристики політичної системи, сфери її функціонування, можливості розв'язання на рівні політики основних проблем суспільного життя.

Політична система певною мірою є автономною сферою, хоча її самостійність не може виходити за певні межі. Інакше може виникнути загроза існуванню суспільного цілого як такого. Основним обмеженням автономії політичної системи є економіка. Економічний стан суспільства потрібно постійно враховувати в діяльності суб'єктів політики, оскільки без аналізу суспільних ресурсів, реальних потенцій неможливо приймати оптимальні політичні рішення. Отже, бажано додержувати принципу єдності економіки, політики та ідеології. Остання, до речі, також є чинником обмеження політичної системи. Вона має постійні відносини та взаємообмін з іншими субсистемами суспільства. Як і в економічній системі, тут є такий самий тип обміну чинників: витрати й випуск (вхід і вихід). У. Мітчелл вважав, що вхід політичної системи не має обмежуватися вимогами й підтримкою. На його думку, до них слід додати ще й очікування та ресурси, на які спирається система. А вихід має розглядатись як поєднання мети, цінностей і регулювання. Під останнім він розумів спосіб реалізації мети, цінностей і витрат.

М. Вебер класифікував системи правління згідно з тим, що урядовці можуть претендувати на легітимність свого правління, а члени системи можуть їх прийняти на основі традицій, харизми й легітимізму [1, с. 157-172].

Висновок. Отже, політична система, яка, по суті, складається із сукупності взаємопов'язаних політичних інституцій і політичних відносин, є надзвичайно складною й потребує стабільності та еволюційного розвитку, оскільки різкі зміни руйнують її, призводять до значних людських, матеріальних і духовних втрат суспільства. Нормою організації й функціонування політичної системи є політичний режим, який визначає конкретні процедури та способи організації установ влади та врядування, стиль ухвалення громадських рішень, відносини між державою та громадянами. По суті це поняття означає, як уряд користується владою, контролює й управляє процесами в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Макс Вебер. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. К., 1998. С. 157-172.